

Kortfakta om papperslösa.

Vem/vilka är papperslösa?

Papperslös är det begrepp som i vardagligt tal används för personer som vistas i Sverige utan tillstånd att vara här. I gruppen finns bland annat de som blivit av med sitt bistånd enligt LMA, personer som tidigare sökt asyl eller annat uppehållstillstånd som fått avslag på detta och personer vars tillstånd har löpt ut men valt att trots detta stanna kvar för att de inte anser sig kunna återvända till sitt hemland men även personer som kommit till Sverige och aldrig sökt kontakt med myndigheterna. Även så kallade utsatta EU-migranter utan uppehållsrätt, dvs har vistats i Sverige längre tid än de 90 dagar som den fria rörligheten medger och inte har försörjning ordnad eller bedöms kunna få arbete och inkomst betraktas i vissa avseenden som papperslösa.

Att anses som papperslös har inget göra med om personen har identitetshandling eller inte.

Hur ser Röda Korset på papperslösa?

Rödakorsrörelsens uppfattning är att papperslösa i de flesta fall är en grupp i extrem utsatthet som har svårigheter att få sina basbehov tillgodosedda, riskerar att utnyttjas på olika sätt och lever under stor psykisk press. När Röda Korset möter människor i svåra situationer ser vi dem som individer oavsett legal status.

Vilka rättigheter har papperslösa?

Som papperslös innefattas du inte i samhällets skyddsnät som gäller för flertalet invånare i Sverige. Genom vissa lagförändringar som genomförts på senare år finns några rättigheter.

Rätt till vård som inte kan anstå

Papperslösa har rätt till vård och medicin på samma villkor som när de var asylsökande. Papperslösa barn har rätt till fullständig sjukvård på samma villkor som barn med personnummer. Vuxna har rätt till vård som inte kan anstå, det är upp till behandlande läkare eller tandläkare att i varje enskilt fall avgöra om vården kan anstå eller inte.

För mer information och foldrar om rätten till vård på 9 olika språk se:

<http://www.redcross.se/behavior-du-var-hjalp/vard-och-behandling/roda-korsets-vardformedling/>

För ytterligare information och stöd kontakta Röda Korsets vårdförmedling på telefon:

Telefon: 020-21 10 00 (kostnadsfritt) eller 0709-40 67 23 (endast SMS).

Telefontid: måndag–torsdag kl. 09.30–11.30

Vi svarar gärna på frågor och hjälper till om någon upplever problem med att få tillgång till vård.

Papperslösa barns rätt att gå i skolan

Sedan juli 2013 har papperslösa barn rätt att gå i skolan. Det innebär att alla papperslösa barn mellan 6 och 18 år har laglig rätt till skolgång. Rätten till utbildning innebär inte att barnen har skolplikt. I praktiken innebär det att när ett barn fyller sex år får han eller hon börja i sexårsverksamhet. Om en person börjar gymnasiet innan han eller hon fyllt 18 år, har man rätt att avsluta utbildningen – även efter det att man har fyllt 18. Ett papperslöst barn har även rätt till anpassad utbildning i särskolan och skolskjuts på samma sätt som andra barn

Ingen rätt för papperslösa barn att få gå i förskola

En del papperslösa barn bereds ändå plats på förskola av enskilda verksamheter eller kommuner. Den kommunala bedömningen och godtycke styr om barnet får plats eller inte. Men utifrån barnets behov bör frågan om plats ändå ställas till kommunen och där kan vi som rödakorsare stödja föräldrar i kontakten och påtala barnets behov och barnkonventionen.

Papperslösa har ingen rätt att vare sig arbeta eller att vidareutbilda sig.

Detta gör att papperslösa för att försörja sig genom arbete tvingas att "jobba svart" vilket medför att de i stor utsträckning utnyttjas.

Papperslösas möjligheter till stöd och ekonomiskt bistånd från Socialtjänsten.

Papperslösa har mycket begränsade utsikter till stöd från samhället och möjligheten att få stöd skiljer sig från kommun till kommun. I vissa fall till och med mellan olika handläggare i samma kommun. Enligt socialtjänstlagen har kommunen det yttersta ansvaret för att alla som vistas där ska få det stöd och den hjälp de är i behov av. Det betyder att alla som befinner sig i en kommun ska ha rätt till individuell prövning av sina behov, även om de inte är hemmahörande i kommunen. Som rödakorsare kan vi stödja den enskilde i kontakten med Socialtjänsten så att det görs en individuell prövning och att det om ansökan avslås ges ett skriftligt besked om detta samt om hur överklaga beslutet. Att frågan lyfts i överklagan är en grund för att utveckla praxis och skapa riktlinjer för bedömningarna.

I de fall vi känner till som beviljats bistånd är det framförallt när det finns barn med i bilden, vid sjukdomstillstånd eller annan särskild utsatthet eller bedöms vara ett akut nödtillstånd.